

УДК (611-001+617.3+616.8-089)(091):378.4:61(477.85-25)БДМУ

В.Л. Васюк, А.Т. Зінченко, П.Є. Ковальчук

Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці

ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА НАУКОВІ ЗДОБУТКИ КАФЕДРИ ТРАВМАТОЛОГІЇ, ОРТОПЕДІЇ ТА НЕЙРОХІРУРГІЇ БУКОВИНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Постановою РНКомісарів Української РСР від 20 жовтня 1944 року започатковано діяльність Чернівецького державного медичного інституту. Спочатку заняття з травматології та ортопедії зі студентами проводив хірург за фахом, асистент кафедри госпітальної хірургії А.Д. Гульман.

У 1946 році в Чернівецькому державному медичному інституті при кафедрі госпітальної хірургії організовано курс травматології і ортопедії, який очолив доцент А.В. Ага. Заняття проводилися в міській лікарні № 1. Спеціалістів ортопедів-травматологів на той час не було, хворим надавали допомогу загальні хірурги. У зв'язку з цим на базі клініки госпітальної хірургії було створено травматологічне відділення на 25 ліжок. Воно стало організаційним центром ортопедо-травматологічної допомоги в області, на його базі було розпочато підготовку перших спеціалістів.

Доцент А.В. Ага відіграв велику роль у становленні ортопедо-травматологічної служби на Буковині, будучи обласним ортопедом-травматологом. Більшість ортопедів-травматологів, які почали працювати в нашій області, були його вихованцями. Він проводив велику роботу щодо організації лікування хворих на кістковий туберкульоз. За його участі у 1946 році створено дитяче кістково-туберкульозне відділення на 25 ліжок, відкрито на території області чотири санаторії. У 1956 році при обласному протитуберкульозному диспансері було організовано стаціонар на 75 ліжок для кістково-туберкульозних хворих, в якому широко застосовували хірургічні методи лікування: резекцію великих суглобів, некректомію, операції на хребті.

Разом з доцентом А.В. Агою на базі обласної лікарні працювали асистенти, кандидати медичних наук В.С. Денисенко та І.М. Рубленик.

Наукові дослідження в той час стосувалися питань репаративної регенерації кісткової тканини при ксенотрансплантації, вивчення віддалених результатів оперативного лікування переломів шийки стегнової кістки (А.В. Ага). Асистент

В.Е. Денисенко розробив оригінальний пристрій для остеосинтезу шийки стегна, що суттєво покращило результати лікування її переломів, працював над консервуванням кісткових та сухожилкових трансплантатів з метою їх використання при реконструктивних операціях на опорно-руховому апараті. Асистент І.М. Рубленик розробляв методи полімерного та металополімерного остеосинтезу.

Важливим етапом в історії травматології та ортопедії на Буковині стала організація у вересні 1970 року кафедри травматології, ортопедії та військово-польової хірургії. Очолив колектив кафедри професор Драчук Петро Степанович. На посаду доцента було обрано Г.Є. Дудка, а на посадах асистентів працювали кандидати медичних наук В.С. Денисенко, І.М. Рубленик, Р.В. Сенютювич. Згодом колектив кафедри поповнили кандидати медичних наук П.С. Бородавка (1973), А.Т. Зінченко (1976). Асистент Р.В. Сенютювич продовжив працювати на кафедрі госпітальної хірургії, а нині він професор кафедри онкології, променевої діагностики та променевої терапії.

Професор П.С. Драчук закінчив з відзнакою Чернівецький державний медичний інститут у 1952 році. Як спеціаліст ортопед-травматолог і як науковець Петро Степанович сформувався на Донбасі. Він був керівником клініки кістково-суглобового туберкульозу, клініки ортопедії та травматології для дорослих Донецького науково-дослідного інституту травматології та ортопедії. В 1961 році захистив кандидатську дисертацію "Переломи кісток таза, без пошкодження тазових органів, у шахтарів", а в 1968 році – докторську дисертацію "Пошкодження кісток таза". З 1970 по 1985 роки П.С. Драчук працював на посаді завідувача кафедри, а потім на посаді професора кафедри. В 1979 році він нагороджений знаком "Відмінник охорони здоров'я", а в 1983 році йому присвоєно почесне звання "Заслужений працівник вищої школи УРСР".

З організацією кафедри визначився її основ-

© Васюк В.Л., Зінченко А.Т., Ковальчук П.Є., 2014

*Професор П.С. Драчук
завідувач кафедри з 1970 по 1985 рр.*

*Професор І.М. Рубленик
завідувач кафедри з 1985 по 2005 рр.*

ний науковий напрямок: експериментальне та клінічне обґрунтування використання нових конструктивних полімерних матеріалів для остеосинтезу та ендопротезування, оптимізація лікування переломів кісток, нові технології заглибного та поза вогнищового остеосинтезу при переломах кісток та їх наслідках. Цей напрямок кафедра успішно розробляла з Центральним НДІ травматології та ортопедії (м. Москва).

З 1986 року кафедру очолив професор Рубленик Іван Михайлович. На кафедру прийняті нові асистенти – І.С. Олексюк (1987), який нині обіймає посаду доцента та В.Л. Васюк (1991). Упродовж останніх десяти років кафедру поповнили нові співробітники – доценти М.В. Гасько (1996), П.С. Ковальчук (1997), Я.М. Васильчишин (1997), асистенти І.М. Циркот (1994), С.В. Білик (1998), О.Г. Дудко (2007).

Наукові дослідження кафедри присвячені розробці нових методів лікування переломів, зокрема блокуючого інтрамедулярного металополімерного остеосинтезу, накісткового стабільно-функціонального остеосинтезу подвійною деротаційною пластиною. Як наслідок, запропоновано конструкції та інструментарій для проведення інтрамедулярного та накісткового остеосинтезу. В результаті цієї роботи виконані та захищені три докторські (І.М. Рубленик, 1985; Г.Є. Дудко, 1990, В.Л. Васюк, 2007) та вісім кандидатських дисертацій (Я.С. Лезвінський, В.Л. Васюк, В.В. Паладюк, І.М. Циркот, М.В. Гасько П.С. Коваль-

чук, С.В. Білик, О.Г. Дудко), захищена і знаходиться на розгляді у ДАК одна дисертаційна робота (Д.І. Кваснюк), підготовлені до захисту ще дві кандидатські дисертації (О.А. Брагарь, С.В. Васюк). Отримано 38 авторських свідоцтв на винаходи, опубліковано понад 350 наукових праць. Виконали та успішно захистили кандидатські дисертації практичні лікарі: С.І. Білик, І.С. Олексюк, В.Д. Перепічка.

Професор В.Л. Васюк виконав докторську дисертаційну роботу на тему: “Нові технології в лікуванні переломів кісток кінцівок та їх наслідків”, яку успішно захистив у 2007 році.

Доцентом А.Т. Зінченком впроваджено стабільно-функціональний накістковий остеосинтез подвійною деротаційною пластиною Рубленика, він є автором 208 наукових праць та 12 патентів та 178 раціоналізаторських пропозицій.

Співробітники кафедри неодноразово стажувалися та працювали в клініках Німеччини, Швеції, Росії, Польщі, Чехії, Лівії.

Розроблені професором І.М. Рублеником технічні засоби та методи блокуючого інтрамедулярного та накісткового металополімерного остеосинтезу отримали визнання в Україні та країнах СНД. Їх впровадження в практику дозволило скоротити терміни непрацездатності хворих з переломами та їх наслідками в 1,5-2 рази, значно покращити функціональні результати лікування, що послужило для серійного виробництва цих конструкцій.

*Професор В.Л. Васюк
завідувач кафедри з 2007 р.*

Професор Г.Є. Дудко розробив та впровадив полімерний ендопротез голівки променевої кістки, полімерно-металічний ендопротез голівки стегнової кістки, який за допомогою штучної зв'язки з'єднується з кульшовою западиною, що дає змогу з перших днів після операції мобілізувати хворих. Ним же запропоновані конструкції для остеосинтезу з полігліколіду – полімерного матеріалу, що розсмоктується в живому організмі. З 1998 року Г.Є. Дудко очолив новостворену кафедру екстремальної і військової медицини, фізичної культури і здоров'я, працюючи одночасно професором кафедри травматології, ортопедії та нейрохірургії.

Історія створення та розвитку нейрохірургічної допомоги на Буковині починається з березня 1964 року, коли в Чернівецькій обласній клінічній лікарні було відкрито відділення на 40 ліжок. Першим завідувачем відділення був Д.Н. Трахтенбройт, а лікарями – нейрохірургами працювали А.М. Шилова-Слободянюк, Л.М. Блувштейн, В.М. Данищук, О.М. Бобков, В.П. Князев. З 1982 року нейрохірургічне відділення знаходиться у лікарні швидкої медичної допомоги м. Чернівці і налічує 55 ліжок. З 1975 по 2001 роки завідувачем відділення працював О.М. Бобков, а з 2001 року – к. мед. н. В.О. Бобков.

У 1968 році при кафедрі нервових хвороб та психіатрії було створено курс нейрохірургії, який очолив доцент Д.В. Куліков. У 1997 році курс приєднали до кафедри травматології та ортопедії, а з 1998 року завідувачем курсу нейрохірургії

призначено доцента В.Я. Шутка. Наукова робота нейрохірургів присвячена вивченню особливостей клінічного перебігу пошкоджень центральної нервової системи при поєднаній травмі.

За роки викладання нейрохірургії більше 50 студентів нашого навчального закладу стали нейрохірургами, які працюють у різних куточках нашої країни та за її межами. Серед них є доктори і кандидати медичних наук, завідувачі нейрохірургічними відділеннями, а доктор медичних наук Л.М. Вербова – професор клініки дитячої нейрохірургії Українського науково-дослідного інституту нейрохірургії імені А.П. Ромоданова.

Кафедра приділяє велику увагу підготовці висококваліфікованих кадрів для роботи в лікувальних закладах міста та області. За період її існування 28 лікарів пройшли підготовку в клінічній ординатурі, понад 230 лікарів навчалися на ТУ і ПАЦ, 4 хірургів пройшли первинну спеціалізацію з травматології та ортопедії.

Нині спеціалізовану допомогу населенню області надають 104 лікарі, серед яких 11 співробітників кафедри. В області працюють два доктори та 9 кандидатів наук, 21 лікар вищої та 22 – першої категорії. Всі лікарі пройшли інтернатуру з травматології та ортопедії, систематично підвищують свою кваліфікацію на базах науково-дослідних інститутів, інститутів удосконалення лікарів та на базі кафедри БДМУ. В області створена розвинута мережа спеціалізованих кабінетів у поліклініках та стаціонарних відділень для ортопедо-травматологічних хворих. Якщо в 1970 році, в області було 90 ліжок, то у 2003 році їх стало 340, причому 280 ліжок знаходяться у 6 спеціалізованих відділеннях.

У Чернівцях функціонують три відділення, в районах Чернівецької області – шість. Крім того, для хворих з наслідками травм та захворюваннями опорно-рухового апарату створено і ефективно працює відділення реабілітації на 60 ліжок на базі обласної лікарні відновного лікування (с. Брусниця Кіцманського району).

Наявність матеріальної бази та кваліфікованих кадрів дозволили за останні роки значно покращити якість лікування травматологічних та ортопедичних хворих. Свідченням цього є одні з найнижчих в Україні показники первинної інвалідності від травм опорно-рухового апарату, тривалості стаціонарного та амбулаторного лікування. Отримані результати стали можливими перш за все завдяки широкому впровадженню наукових розробок кафедри, а також методик, запропонованих науково-дослідними інститутами України та країн СНД, провідними спеціалістами країн Європи.

Співробітниками кафедри організовано та проведено в 1989 році Пленум науково-медич-

Колектив кафедри травматології, ортопедії та нейрохірургії (2004 р.)
Сидять (зліва направо): доц. І.С. Олексюк, доц. А.Т. Зінченко, завідувач кафедри, професор І.М. Рубленик,
доц. В.Л. Васюк. Стоять (зліва направо): ас. П.Є. Ковальчук, ас. І.М. Циркот, ст.лаборант О.В. Редутова,
ас.С.В. Білик, доц. В.Я. Шутка, ас. Я.М. Васильчишин

Колектив кафедри травматології, ортопедії та нейрохірургії (2007 р.)
Сидять (зліва направо): доц. А.Т.Зінченко, завідувач кафедри, професор В.Л. Васюк , професор І.М. Рубленик.
Стоять (зліва направо): доц. М.В. Гасько, ас. І.М. Циркот, ас. О.Г. Карлійчук, ас. О.Г. Дудко, доц. П.Є. Коваль-
чук, доц. В.Я. Шутка,, доц. І.С. Олексюк,
ас. С.В. Білик

Колектив кафедри травматології, ортопедії та нейрохірургії (2012 р.)

ного товариства травматологів-ортопедів України, в 1996 році – Всеукраїнську науково-практичну конференцію “Актуальні проблеми гематогенного остеомієліту”, в 1998 році – наукову конференцію “Актуальні питання травматології та ортопедії”, присвячену шістдесятиріччю від дня народження професора І.М. Рубленика, в 2005 році – науково-практичну конференцію з міжнародною участю “Актуальні питання травматології та ортопедії”. Впродовж 2000-2003 років співробітники кафедри брали активну участь в організації та проведенні Міжнародних Українсько-Шведських симпозіумів “Актуальні питання сучасної медичної допомоги населенню”.

У квітні 2003 році за ініціативи співробітника кафедри Я.М. Васильчишина відкрито Центр травматології та ортопедії, в якому широко виконуються операції ендопротезування кульшового та колінного суглобів, складні ортопедичні операції при захворюваннях та наслідках травм опорно-рухового апарату, артроскопічна діагностика та лікування травм колінного суглоба та їх наслідків.

Основними науковими розробками кафедри є:

- визначення міцностних характеристик губчастої і кортикальної кісткової тканини у хворих з тиреопатіями;
- розробка і удосконалення методів блоку-

ючого інтрамедулярного металополімерного остеосинтезу;

- розробка і впровадження полімерного остеосинтезу (фіксаторами з поліаміду-12, полігліколіду);

- розробка методів профілактики та лікування перипротезної інфекції;

- вивчення впливу ультрафільтрації повітря операційних на склад мікрочасток та мікрофлори, його валив на частоту інфекційних ускладнень;

- малоінвазивний остеосинтез;

- діагностика синовіальної рідини методом лазерної поляриметрії;

На XVI з'їзді травматологів-ортопедів України, що відбувся 3-5 жовтня 2013 року в м. Харкові, наукові розробки кафедри визнані пріоритетним і перспективним напрямком в оперативній травматології і ортопедії.

Творчий доробок кафедри [1-9] нараховує один національний підручник з травматології та ортопедії (проф. В.Л. Васюк у співавторстві), три навчально-методичних посібники, три монографії (проф. В.Л. Васюк у співавторстві), одна книга (проф. В.Л. Васюк у співавторстві), 125 винаходів та патентів, більше 250 рацпропозицій та 560 наукових праць, з яких 32 за кордоном.

Обхід проводить проф. В.Л.Васюк (крайній справа).

Список використаної літератури

1. Методи і засоби лазерної поляриметрії у діагностиці полікристалічної структури синовіальної рідини для діагностики і диференціації стану суглобів людини. Основи лазерної поляриметрії. Біологічні рідини / О.Г. Ушенко, Т.М. Бойчук, О.В. Дуболазов [та ін.] / под ред. О.Г. Ушенко, Т.М. Бойчук – [IV вид.]: “Рута”, 2011. – 656 с.
2. Васильчишин Я.М. Клінічні та біомеханічні аспекти цементного ендопротезування кульшового суглоба / Я.М. Васильчишин, О.Г.Шайко-Шайковський, Ю.І. Шалапо. – Чернівці, 2009. – 201 с.
3. Васюк В.Л. Методи лазерної поляриметрії у процесі дослідження синовіальної рідини / В.Л. Васюк, Д.І. Кваснюк, Ю.О. Ушенко // Ортопедия, травматология и протезирование. – 2010. – № 4. – С. 32-37.
4. Васюк В.Л. Особливості лікування переломів шийки стегнової кістки у пацієнтів в умовах селенодефіцитного регіону / В.Л. Васюк, П.Є. Ковальчук, С.В. Тулюлюк // Міжн. ендокринолог. ж. – 2013. – № 6(54). – С. 91-93.
5. Рубленік І.М. Нові технології в лікуванні переломів довгих кісток та їх наслідків / І.М. Рубленік, В.Л. Васюк. – Чернівці: МПП Лівак, 2008. – 146 с.
6. Збірник клінічних задач із травматології / В.Л. Васюк, П.Є. Ковальчук, М.В. Гасько, І.М. Циркот. – Чернівці: БДМУ, Букрек, 2009. – 172 с.
7. Phase maps for networks of polycrystalline human biological liquids: Statistical and fractal analyses / Yu.O. Ushenko, V.V. Istratiy, V.O. Balanets'ka [et al.] // Semiconductor Physics, Quantum Electronics & Optoelectronics. – 2010. – V. 13, N 3. – P. 240-247.
8. Kvasniyk D.I. Corelation and fractional analysis of synovial fluid microscopic images for diagnostics and differentiation of pathological conditions in joints / D.I. Kvasniyk, V.L. Vasyuk // Semiconductor physics, Quantum electronics and optoelectronics. – 2012. – V. 11, N 2. – P. 142-147.
9. Polarizing microscopy methods in differential diagnosis of periprosthetic infection in patients after total hip or knee replacement / S.V. Vasiuk, D.I. Kvasniuk, V.L. Vasyuk, Ya.M. Vasylychyshyn // Archives of the Balkan Medical Union. – 2013. – Vol. 48, Suppl. 3. – P. 110-113.